

Groen in de kern Loerbeek!

linden, dorpsweides en achterrommetjes

Werkboek voor de gemeente Montferland bij het GroenStructuurplan voor de kern Loerbeek

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Loerbeek in het GSP	5
1.2 Elke kern zijn eigen werkboek	5
1.2 Opzet en werkwijzer	5
2 Sluit aan bij het landschap!	6
2.1 Landschap tot aan de ruggengraat	6
2.2 Uit- en doorzichten over es en broek	6
2.3 Groene poorten als entree	7
2.4 Accentueer de historische route	7
3 Versterk karakteristiek van het dorp Loerbeek!	8
3.1 Koester je binnenstebuiten brink	8
3.2 Eiken van kroeg naar kerkhuis	8
3.3 Bedrijvigheid in het groen	9
3.4 Versterk de erven	9
4 Zorg voor draagvlak in projecten!	10
4.1 Een hart voor het dorp	12
4.2 Achterommetjes van plek naar plek	13
4.3 Bomen langs de historische route	14
4.4 Trots op het bedrijventerrein	14
4.5 Zet de erven in het groen	15
4.6 Parels in het groen	15
5 Kaartbijlagen	16
5.1 visie op de groenstructuur 2010 - 2030	17
5.2 te versterken groen	19
5.3 te behouden waardevolle groenstructuur	21
Colofon	22

doorkijkje naar de berg en één van de twee groene poorten in het dorpslint aan de Didamseweg (bij de Sint Martinusschool) waar het dorp haar voorkant toont.....

...maar stillekes aan de achterkanten van dat lint de groene ruimte heeft, bijvoorbeeld met dit paardenweitje aan de westkant van de Den Hamweg. In die ruimte liggen de erven aan de wegen en staan de linden in grasbermen.

zicht over weides op nieuwbouwwijk en industrieterrein vanaf de Den Hamweg met een landschappelijke erfbeplanting kunnen die in die groene dorpsruimte worden ingepast achterommetjes kunnen de groenstructuur én de sociale functie van de dorpsruimte versterken

1. Inleiding

1.1 | Loerbeek in het Groenstructuurplan

De gemeente Montferland ligt op de overgang van het rivierengebied van Rijn en IJssel naar het zandgebied van Oost-Nederland. In de loop der eeuwen zijn, op hogere delen rond de berg, langs de IJssel en op het dekzand, nederzettingen gesticht die zijn uitgegroeid tot moderne dorpen.

In het Groenstructuurplan voor de kernen in Gemeente Montferland zijn de kernen ingedeeld naar aanleiding van hun ligging in één van de drie landschapsensembles die het landschapsontwikkelingsplan in de gemeente onderscheidt:

1. de Montferlandse Berg met krans van dorpen;
2. de historische rivierterrassen van de oeroude IJssel
3. het zandgebied rondom Didam;

Loerbeek is één van de kernen die om de Montferlandse berg liggen op de overgang tussen de berg en een krans van broekontginningen.

1.2 | Elke kern zijn eigen werkboek

Als brug tussen de groenstructuurvisie en de uitwerking ervan in projecten bevat dit GSP voor elke kern een apart werkboek. Deze zijn bedoeld voor degenen in de gemeenten die beroepsmatig betrokken zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen in brede zin in het buitengebied. Maar ook initiatiefnemers van projecten in de kernen kunnen er hun voordeel mee doen en er inspiratie uithalen. Het boek biedt handreikingen voor het ontwikkelen en begeleiden van dergelijke ontwikkelingen en projecten.

1.3 | Opzet en werkwijzer

Volgens de visie van het GSP wordt in iedere kern gewerkt volgens drie motto's. In dit werkboek wordt aangegeven hoe ze in Loerbeek kunnen worden uitgewerkt.

In twee hoofdstukken van dit werkboek is in twee maal vier lagen de groenstructuur van Loerbeek uiteengelegd. Daaruit kan worden afgeleid waar en hoe de groenstructuur versterkt en aangevuld kan worden. In het laatste hoofdstuk wordt voor een aantal gebieden een voorzet gedaan voor de wijze waarop de groenstructuur in verschillende projecten zou kunnen worden versterkt en tegelijk bij kan dragen aan draagvlak voor zo'n project door aan te sluiten bij de wensen en problemen van inwoners van Loerbeek.

Achter in dit werkboek is een kaart opgenomen met de elementen in de huidige groenstructuur die volgens dit GSP behouden dienen te blijven. Daarmee koestert de gemeente de eigenheid van iedere kern. Dat karakter en de aantrekkelijkheid van de kern als woon- en werkplek dient evenwel constant een punt van creatieve zorg te blijven. Het dorp ontwikkelt zich voortdurend en dat maakt dat de groenstructuur steeds onder druk staat. Daarom biedt het GSP allerlei kansen om de eigenheid en aantrekkelijkheid van de kern te versterken. Deze zijn op een transparante kaart opgenomen. Daardoorheen is de kaart met te behouden elementen te zien. Samen vormen ze de visie van dit GSP op de groenstructuur van Loerbeek die is samengevat op één visie-kaart.

A 'Montferland, groen in de kern'

1. Sluit aan bij het landschap!
2. Versterk de karakteristiek van het dorp!
3. Draagvlak in projecten!

Deelgebieden in het landschapsensemble van de Montferlandse Berg volgens het LOP:

- 1) het bosgebied op de berg,
- 2) de flank met akkers,
- 3) de kring van dorpen,
- 4) de ring van broekgebieden

B kleine kernen - grote kernen

1. In de kleine kernen zorgt het landschap steeds op een andere manier voor de groenstructuur.
2. De grotere kernen, Didam en 's-Heerenberg, sluiten met hun hoofdstructuur aan op het landschap terwijl daarbinnen de groenstructuur van de wijken wordt gebaseerd op hun eigen interne karakteristiek.

C Loerbeek

In vergelijking met de andere kleine kernen is Loerbeek bijzonder doordat het dorp uit twee besloten linten bestaat, met daarachter karakteristieke 'achteromruimtes'. In die achteromruimtes: groene erven, linden in grasbermen en achterommetjes langs hagen. In de visie van het GSP moet die karakteristiek gekoesterd en versterkt worden.

2. Sluit aan bij het landschap!

2.1 | Landschap tot aan de ruggengraat

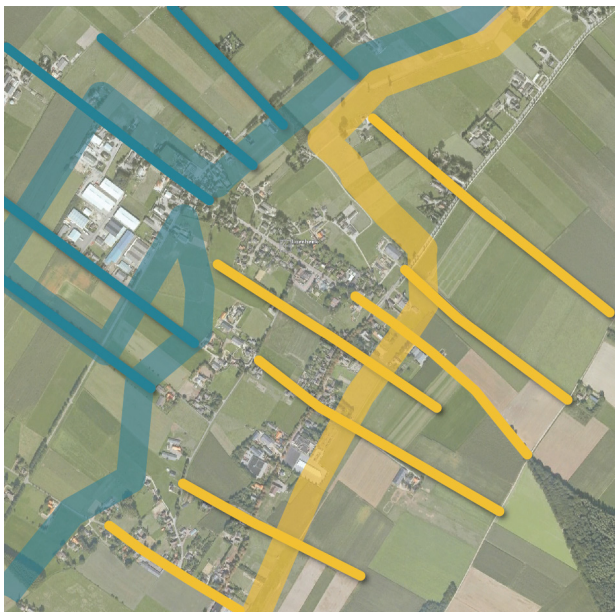
Het dorp Loerbeek ligt tussen broek-ontginningen in het westen en akkers op de hellingen van de berg in het oosten.

Voor de broekontginningen zijn elzen-essen-singels en ruige meidoornhagen karakteristiek.

Voor de helling van de berg zijn (zand-)paden met af en toe een berk en hagen van beuk, eik en meidoorn typerend.

Laat die landschapselementen tot aan de ruggengraat van de kern Loerbeek doorlopen. Die ruggengraat wordt gevormd door reeks boerenerven aan de Den Hamweg en de Komperwijkweg.

De Matjeskolk en de uitbreiding daarvan (met het nieuwe retentiebekken) kan zo middels (deels al aanwezige) elzen/essen/meidoornsingels prima ingepast worden.

2.2 | Uit- en doorzichten over es en broek

Wees zuinig op de uit- en doorzichten naar de berg en de broekontginningen vanaf de St Jansgildestraat, maar ook vanaf de Den Hamweg en Komperwijkweg.

Deze zichtlijnen dreigen door nieuwe bebouwing steeds meer te verdwijnen. Grijp daarom ook kansen aan om nieuwe lange zichtlijnen te creëren.

Zichtlijnen kunnen ook goed onder bomen doorlopen, zoals onder de bomen aan de St Jansgildestraat door.

de Meizoenstraat verbindt de Den Hamweg met de Montferlandse Berg

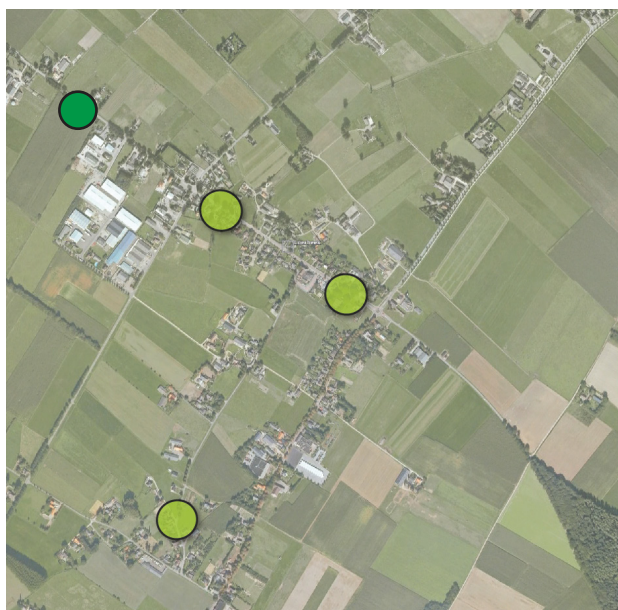
zichtlijnen vanaf de Den Hamstraat tussen bosjes en bebouwing

2.3. | Groene poorten als entree

Loerbeek heeft nu al drie entrees met groene poorten bestaande uit grote bomen. Deze moeten gekoesterd worden en zonodig aangevuld of vervangen door bomen van de eerste grootte (eik, beuk, of linde). Aan de Didamse weg ligt er één aan de oost- en één aan de westkant. In het zuiden bij de aansluiting van de Den Hamweg aan de Kerkhuisstraat ligt ook een groene poort. Kenmerkend voor deze poorten is dat ze niet direct aan de kruising van wegen liggen maar zo'n honderd meter ervandaan, binnen de kern.

Door de uitbreiding van het bedrijventerrein Matjeskolk is het nodig om ook ten westen daarvan aan de Didamseweg een nieuwe groene poort te maken.

De poorten attenderen het verkeer er ook op dat ze de bebouwde kom van het dorp inrijden.

2.4 | Accentueer historische route

De St. Jansgildestraat/Doetinchemseweg is een voorbeeld van een historische boven-lokale verbindingsweg. Die wegen komen wel langs dorpen zoals Loerbeek, maar dat waren 'slechts' haltes aan die routes.

Om dit historische doorgaande karakter te accentueren dient de bestaande lint- en laanbeplanting langs de St. Jansgildeweg/Doetinchemseweg behouden te blijven, of te worden versterkt.

oude statige bomen als poorten van de kern

jonge lindes begeleiden al één zijde van de Doetinchemseweg

3. Versterk de karakteristiek van het dorp Loerbeek!

3.1 | Koester je dorpshart binnenstebuiten

De historisch gegroeide opbouw van Loerbeek bestaat uit een samenstel van drie linten.

Ten eerste het lint langs de St-Jansgildestraat dat langzaam dichter bebouwd is geraakt. Dit lint ligt meer langs dan dóór het dorp.

Ten tweede de historische ruggengraat: het lint van boerenerven op de overgangszone van de berg naar de voormalige broeken.

De Didamseweg kruist dit tweede lint en daar is een lintbebouwing van oost naar west gegroeid. Tussen die bebouwing aan de Didamseweg lijkt nu het hart van Loerbeek te liggen. Maar het binnenste van Loerbeek ligt ook daarbuiten, aan de ruggengraat langs de Den Hamweg en de Komperwijkweg. Daar is ruimte voor een dorpsweide!

3.2 | Linden van kroeg naar kerkhuis

De reeks erven langs de Den Hamweg en de Komperwijkweg vormen de historische ruggengraat van het agrarische dorp Loerbeek. Vroeger was het de weg die verschillende boerderijen met elkaar verbond. Van erf naar erf, van plek naar plek.

Voorgesteld wordt om hier aansluitend op de bestaande bomen op sommige plaatsen een linde of een groepje eiken te planten als accent van zo'n plek.

De weg slingert dan van plek naar plek, van Komperwijk naar het voormalige Kerkhuis.

de Dèèl centraal in het 'hart' van de kern

erven met lindes aan de Den Hamweg

3.3 | Bedrijvigheid in het groen

Loerbeek heeft een bedrijvige kant in het westen. De Noorder en Zuider Markweg lopen als een markering van de rand van de broekontginningen ook langs dit bedrijvige deel van Loerbeek. De doorgaande essenbeplanting is hier essentieel in de groenstructuur.

Om die bedrijvigheid landschappelijk in te passen is het daarnaast nodig om de bestaande singels met els, es en meidoorn te handhaven en om het patroon van singels om en door bedrijventerrein de Matjeskolk uit te breiden.

bestaande, gedunde singel langs de zuidrand van de Matjeskolk

3.4 | Versterk de erven

Typierend voor Loerbeek zijn de drie linten van erven langs de Didamse weg, de Den Hamweg/Komperwijkweg en de St-Jansgildestraat.

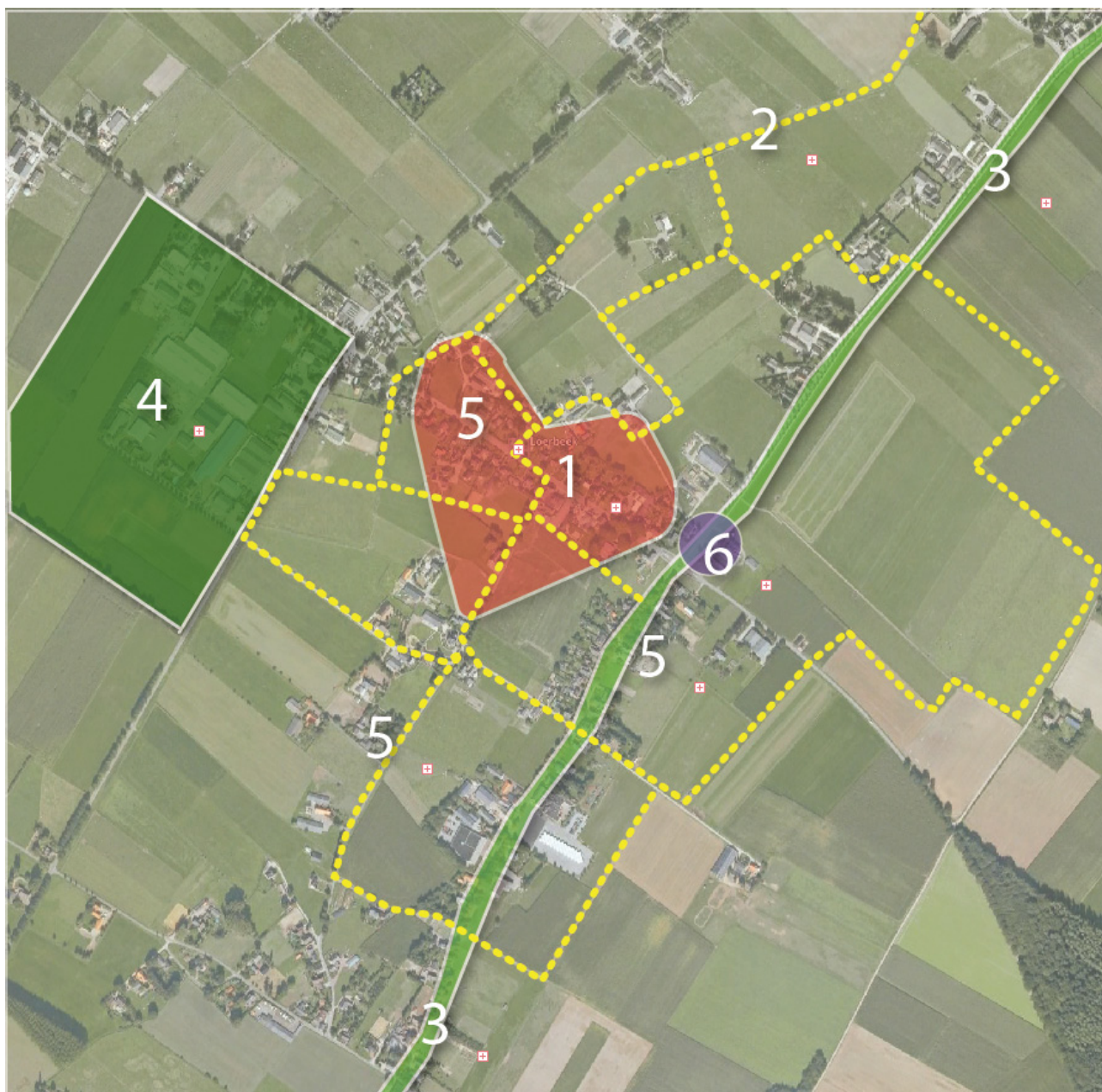
Ieder lint heeft zijn eigen karakteristieke erfbeplantingen. Voor de groenstructuur van Loerbeek zijn die uitermate belangrijk.

- straaterven met siergroen in de voortuinen
- boerenerven met gaarden, weides, grote bomen en hagen
- landhuiserven met landhuisallure en parkachtige uitstraling

erfbeplanting aan de Didamseweg kán sociaal en gevarieerd

4. Zorg voor draagvlak in projecten!

aandachtsgebieden en mogelijke projecten

ontwerpschets voor de groenstructuur van Loerbeek

voorstel: groene poort veilig stellen en versterken

voorstel: groene poort bij school veilig stellen en versterken

fraaie knotlindes in beukenhaag op eigen erf

4.1 | Een hart voor het dorp [1]

Loerbeek is ontstaan rondom de Den Hamweg, de Didamseweg en de Komperwijkweg. Daar ligt het hart van het dorp. Om dat hart te laten kloppen dient de groenstructuur hier versterkt te worden.

Ten eerste door de inrichting van de Didamseweg hier meer als een verblijfsruimte in te richten en minder als een verkeersruimte. Onderzocht moet worden of enkele nieuwe bomen in het straatbeeld daar aan bij kunnen dragen.

De erven langs de Didamseweg kunnen er aan bijdragen dat deze weg meer over zal komen als deel van het hart van het dorp. Een voortuinenproject waarin gekeken wordt of er ook bomen in voortuinen geplaatst kunnen worden kan ook een groener straatbeeld opleveren. In ieder geval dienen de beide groene poorten te worden behouden en versterkt. De entrees van het dorp aan de Didamseweg worden benadrukt met groene poorten om de overgang van landschap naar het hart van het dorp te accentueren. Enkele bestaande bomen vormen nu al aan beide zijden zo'n groene poort. Die zouden voor de lange termijn veiliggesteld moeten worden en moeten worden versterkt met enkele extra bomen. Zo kan ook aangegeven worden waar automobilisten echt langzamer moeten gaan rijden. Het hart van het dorp is in de eerste plaats een verblijfsruimte waar de auto te gast is.

Ten tweede is het essentieel voor de groenstructuur van Loerbeek dat de ruimte achter de Didamseweg, rond Café de Dèl, aan de Den Hamweg een groene open 'achtertuin' voor het dorp blijft. Wellicht is het zelfs in de toekomst mogelijk om hier een echte 'dorpsbrink' van te maken.

Het plaatsen van enkele eiken die groot kunnen uitgroeien kunnen dan hier samen met de bestaande beplantingen een rustig veilig deel van het dorpshart vorm geven. Allerlei activiteiten die belangrijk zijn voor het dorp kunnen hier een plek vinden.

Er zijn bijvoorbeeld plannen om een speelplaats voor de kinderen te maken. Moet dat in de nieuwbouwwijk, of kan dat ook hier zodat het ook voor de rest van het dorp bereikbaar is. Zeker als er meer paden achterom komen (4.2).

4.2 | Achterommetjes [2] van plek naar plek

Het is belangrijk dat het dorpshart en de andere delen van het dorp via paadjes met elkaar verbonden worden. En wel op een veilige manier. Daarvoor liggen in Loerbeek juist langs de achterkant van de bebouwing linten goede mogelijkheden.

Deze paden kunnen langs de achterkant van de erven langs de Didamseweg en de St-Jansgildestraat lopen en soms ook langs een kavelgrens. Die 'achterommetjes' lopen over gronden van particulieren. Hier ligt dan ook een taak voor de dorpsraad om te onderzoeken of er animo is voor deze paden.

Zo kunnen ook oude paden langs de kavelgrenzen - die in de ruilverkaveling of al eerder opgeruimd zijn - hersteld worden. Ook kan er een verbinding met de overkant van de Didamseweg gelegd worden naar de Komperwijkweg en de oude paden die daar lagen.

De achterommetjes kunnen aansluiten op paden naar de berg en naar de broekontginningen.

Voor de groenstructuur zou het een enorme winst zijn als langs deze 'achterommetjes' ook een haag wordt geplant (beuk of meidoorn).

voorstel: vanaf de Komperwijkweg bermpaden als achterommetjes langs de percelen

mogelijkheid voor een achterommetje langs de nieuwe wijk(en)

kastanjes aan St. Jansgildestraat(Dosweg)

achterrand Matjeskolk

voorstel: meidoornhaag langs het retentiebekken

4.3 | Bomen langs de historische route [3]

De laanbeplanting van kastanjes aan de St.Jansgildestraat is deel van de doorgaande beplanting van de historische verbindingswegen die langs en om de berg lopen.

Tot aan de rotonde staan nu kastanjes. Deze kunnen de allure van de weg voorlopig dragen. Omdat de kastanjes ziek zijn (besmettelijke bloedziekte) zullen ze echter in de toekomst vervangen moeten worden. In principe is de inlandse linde de boomsoort die daarvoor bij voorkeur gebruikt wordt.

4.4 | Trots op het bedrijventerrein [4]

Matjeskolk is een industriegebied dat tegen Loerbeek aan ligt in de broekontginningen. Nu ligt veel van de bedrijfsbebouwing kaal in het landschap. Het uitzicht vanuit Loerbeek daarop is niet fraai. Deze bedrijvigheid is belangrijk voor Loerbeek en verdient dan ook een goede landschappelijke inpassing. Representatieve delen van de bedrijven mogen gezien worden, maar de loodsen, achterkanten en zijkanten dienen begeleid te worden door een flinke singel van es, meidoorn en vooral els. Dit geldt zowel voor bedrijven aan de rand als midden op het terrein. De rand van het bedrijventerrein dient natuurlijk wel steviger in de beplanting te staan. De singel langs de zuidkant van de uitbreiding is een goed voorbeeld.

Ook het retentiebekken aan de Zuider Markweg kan op deze wijze een mooie oeverbeplanting krijgen. In delen van die oeverbeplanting kunnen doorzichten op de bedrijven worden gecreëerd door sommige elzen en essen als knotboom te beheren.

De beplanting langs de Zuider Markweg kan ook bijdragen aan een verbetering van de veiligheid in het verkeer.

Matjeskolk kan middels elzensingels 'eenvoudig' landschappelijk ingepast worden

4.5 | Zet de erven in het groen [5]

De boerenerven spelen van oudsher een belangrijke rol in de groenstructuur van Loerbeek. De erfbeplantingen hebben hun eigen specifieke kwaliteit. In samenwerking met het landschapsbeheer Gelderland zou door de dorpsraad en de gemeente een erfbeplantingproject gestart kunnen worden om zo de mensen in Loerbeek te helpen hun erf aantrekkelijk te houden.

nieuwbouw aan de Den Hamweg, voorbeeld van een eenvoudige maar effectieve nieuwe landelijke erfbeplanting

4.6 | Parels in het groen [6]

In Loerbeek staan of stonden bijzondere gebouwen die karakteristiek zijn voor de geschiedenis van Loerbeek. Zulke gebouwen zijn belangrijk voor de identiteit van een dorp. De oude molen, of wat daar van over is, is zo'n karakteristiek gebouw. Het oude kerkhuis is een ander voorbeeld. Stimuleer particuliere initiatieven voor het herstel en onderhoud van dit soort gebouwen! Ze kunnen in deze tijd gekoppeld worden aan nieuwe vormen van plattelandseconomie.

Vergeet daarbij niet ook aandacht te geven aan de historische beplantingen die bij deze gebouwen hebben gehoord. Ook die zijn belangrijk voor de identiteit van een dorp.

Zie voor inspiratie bijvoorbeeld de publicatie 'Zeven keer verevening' dat in opdracht van de gemeente Bronckhorst is opgesteld.

Molen van Ten Benzel

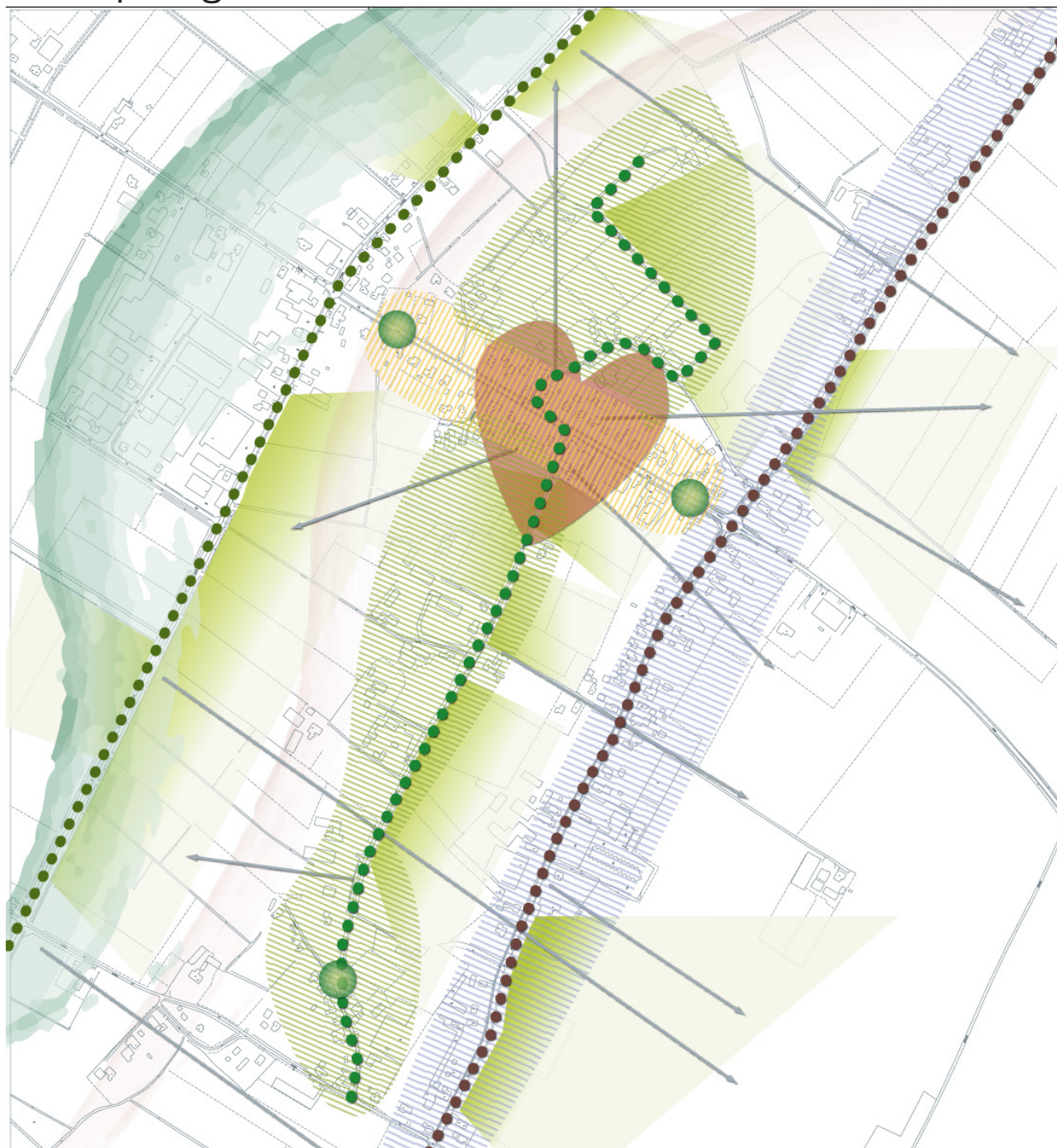
5. Kaartbijlagen

5.1 | **visie op de groenstructuur 2010 - 2030**

5.2 | **te versterken groen**

5.3 | **te behouden waardevolle groenstructuur**

Visie op de groenstructuur 2010 - 2030

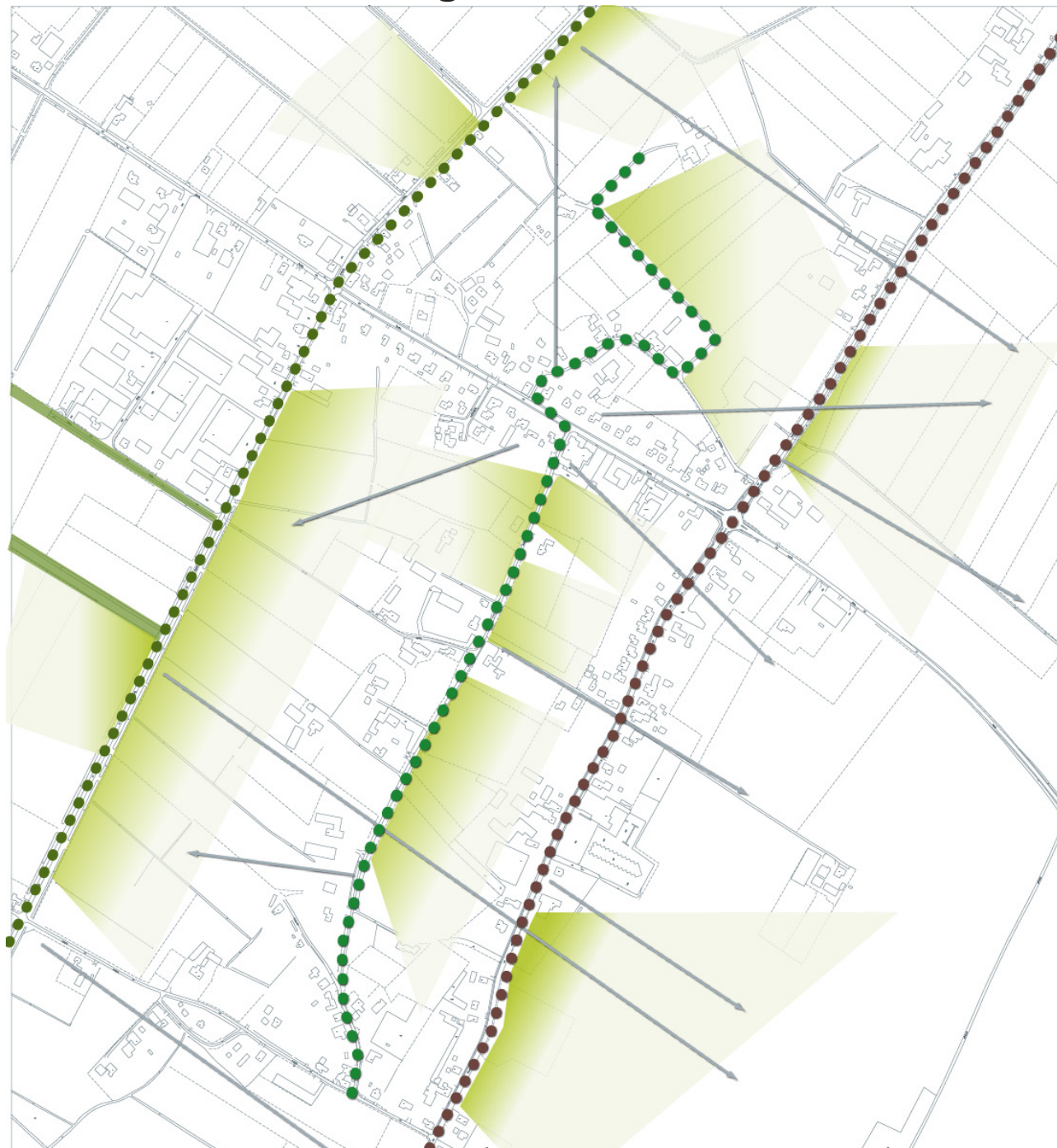
	versterking groenstructuur van het dorpshart		te behouden uitzicht in het dorp (uniek)
	behoud, herstel en versterk 'groene poorten' bij entrees		te behouden uitzichten vanuit dorp naar landschap
	versterk de erven typerend voor deze weg		behoud (kastanje) of herstel (met linde) laanbeplanting
	versterk de erven typerend voor deze weg		behoud pleksgewijze boombeplanting (linde en eik)
	versterk de erven typerend voor deze weg		behoud wegbeplanting (es)
	zet bedrijvigheid in het groen		
	achterommetjes met lage meidoornhagen		
	overgang broekontginning (elzen-essensingels om kavels)		

Te versterken groen

- versterking groenstructuur van het dorpshart
- behoud, herstel en versterk 'groene poorten' bij entrees
- versterk de erven typerend voor deze weg
- versterk de erven typerend voor deze weg
- versterk de erven typerend voor deze weg
- zet bedrijvigheid in het groen
- stimuleer achterommetjes met lage meidoornhagen
- plant elzen-essensingels om kavels
- herstel (met linde) laanbeplanting
- versterk wegbeplanting en riet/wilg/els in slootkant

Te behouden waardevolle groenstructuur

- te behouden uitzicht in het dorp (uniek)
- te behouden uitzichten vanuit dorp naar landschap
- behoud (kastanje) of herstel (met linde) laanbeplanting
- behoud plekgewijze boombeplanting (linde en eik)
- behoud wegbeplanting (es)

DORPSRAAD BEEK LOERBEEK

Colofon

Werkboek Loerbeek

visie voor het GroenStructuurPlan Kernen Montferland

opgesteld in samenspraak met de dorpsraad van Beek/Loerbeek

gemeente Montferland

sector grondgebied, afdeling openbare werken

schokland
landschap, ontwerp en verhaal

Ir H.J.J.C.M van Blerck
De Watertoren 5
3912 AK Rhenen
0317 614735
info@schokland.com
www.schokland.com

 WATER
buiten in beeld

Ing G.J. Baltjes
De Watertoren 5
3912 AK Rhenen
06 15022361
hanneke@schokland.com

Ing. F. Jonkman
Zutphensestraat 92
6971 ES Brummen
06 51325211